



Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 11. novembra 2021 *

„Predhodno odločanje – Socialna politika – Delo prek agencij za zagotavljanje začasnega dela – Direktiva 2008/104/ES – Člen 1 – Področje uporabe – Pojma ‚javno podjetje‘ in ‚opravljanje gospodarske dejavnosti‘ – Agencije Evropske unije – Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) kot ‚podjetje uporabnik‘ v smislu člena 1(2) te direktive – Člen 5(1) – Načelo enakega obravnavanja – Osnovni delovni pogoji in pogoji zaposlitve – Pojem ‚isto delovno mesto‘ – Uredba (ES) št. 1922/2006 – Člen 335 PDEU – Načelo upravne avtonomije institucij Unije – Člen 336 PDEU – Kadrovske predpisi za uradnike Evropske unije in Pogoji za zaposlitev drugih uslužbencev Unije“

V zadevi C-948/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (vrhovno sodišče Litve) z odločbo z dne 30. decembra 2019, ki je na Sodišče prispela 31. decembra 2019, v postopku

UAB „Manpower Lit“

proti

E. S.,

M. L.,

M. P.,

V. V.,

R. V.,

ob udeležbi

Evropskega inštituta za enakost spolov (EIGE),

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi A. Arabadjiev, predsednik prvega senata v funkciji predsednika drugega senata, I. Ziemele, sodnica, T. von Danwitz, P. G. Xuereb in A. Kumin (poročevalec), sodniki,

* Jezik postopka: litovščina.

generalni pravobranilec: E. Tanchev,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za E. S., M. L., M. P., V. V. in R. V. R. Rudzinskas, advokatas,
- za litovsko vlado V. Kazlauskaitė-Švenčionienė in V. Vasiliauskienė, agentki,
- za Evropsko komisijo sprva J. Jokubauskaitė, B. Mongin in M. van Beek, nato J. Jokubauskaitė, C. Valero in B. Mongin, nazadnje pa J. Jokubauskaitė, D. Recchia in B. Mongin, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 15. julija 2021

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 1(2) in (3) ter člena 5(1) Direktive 2008/104/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o delu prek agencij za zagotavljanje začasnega dela (UL 2008, L 327, str. 9).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo UAB „Manpower Lit“ na eni strani ter osebami E. S., M. L., M. P., V. V. in R. V. na drugi strani glede plačila, izplačanega na podlagi pogodb o zaposlitvi, sklenjenih med družbo Manpower Lit in nasprotnimi strankami iz postopka v glavni stvari.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2008/104

- 3 Člen 1 Direktive 2008/104 določa:

„1. Ta direktiva se uporablja za delavce, ki imajo z agencijo za zagotavljanje začasnega dela sklenjeno pogodbo o zaposlitvi ali delovno razmerje in so napoteni v podjetje uporabnika, kjer začasno delajo pod nadzorom in v skladu z navodili tega podjetja.

2. Ta direktiva se uporablja za javna in zasebna podjetja, ki so agencije za zagotavljanje začasnega dela ali podjetja uporabniki, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na to, ali gre za pridobitno ali nepridobitno poslovanje.

3. Države članice lahko po posvetovanju s socialnimi partnerji določijo, da se ta direktiva ne uporablja za pogodbe o zaposlitvi ali delovna razmerja, sklenjena na podlagi posebnega javnega ali javno podprtega programa poklicnega usposabljanja, vključevanja ali preusposabljanja.“

4 Člen 3 te direktive določa:

„1. V tej direktivi:

[...]

(d) ‚podjetje uporabnik‘ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, za katero začasno dela delavec, zaposlen pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela, in sicer pod nadzorom in v skladu z navodili te osebe;

[...]

(f) ‚osnovni delovni pogoji in pogoji zaposlitve‘ pomeni delovne pogoje in pogoje zaposlitve, določene z zakoni in drugimi predpisi, kolektivnimi pogodbami in/ali drugimi zavezujočimi splošnimi določbami, ki veljajo v podjetju uporabniku in se nanašajo na:

- (i) trajanje delovnega časa, nadurno delo, odmore, počitke, nočno delo, dopust in dela proste dni;
- (ii) plačilo.

[...]“

5 Člen 5 navedene direktive, naslovljen „Načelo enakega obravnavanja“, v prvem pododstavku odstavka 1 določa:

„Osnovni delovni pogoji in pogoji zaposlitve delavcev, zaposlenih pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, so v času njihove napotitve v podjetju uporabniku vsaj takšni, kot bi bili pogoji, ki bi se uporabili, če bi jih zadevno podjetje zaposlilo neposredno na isto delovno mesto.“

Uredba (ES) št. 1922/2006

6 Člen 2 Uredbe (ES) št. 1922/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o ustanovitvi Evropskega inštituta za enakost spolov (UL 2006, L 403, str. 9) določa:

„Splošni cilji Inštituta so z zagotavljanjem tehnične pomoči institucijam Skupnosti, zlasti Komisiji, in organom držav članic prispevati in krepiti spodbujanje enakosti spolov, vključno z vključevanjem načela enakosti spolov v vse politike Skupnosti in iz njih izhajajoče nacionalne politike, bojem proti diskriminaciji zaradi spola ter povečevanjem ozaveščenosti državljanov EU glede enakosti spolov, kakor je določeno v členu 3.“

7 Člen 3 te uredbe, naslovljen „Naloge“, v odstavku 1 določa:

„Da bi uresničil cilje, določene v členu 2, Inštitut:

- (a) zbira, analizira in razširja ustrezne objektivne, primerljive in zanesljive podatke o enakosti spolov, vključno z rezultati raziskav in najboljših praks, ki mu jih sporočijo države članice, institucije Skupnosti, raziskovalni centri, nacionalni organi za vprašanja enakosti, nevladne organizacije, socialni partnerji, ustrezne tretje države in mednarodne organizacije, ter predlaga področja prihodnjih raziskav;
- (b) razvija metode za izboljšanje objektivnosti, primerljivosti in zanesljivosti podatkov na evropski ravni z oblikovanjem meril, ki bodo povečala doslednost informacij, ter pri zbiranju podatkov upošteva enakost spolov;
- (c) razvija, analizira, ocenjuje, razširja metodološka orodja za podporo vključevanju načela enakosti spolov v vse politike Skupnosti in iz njih izhajajoče nacionalne politike ter spodbuja vključitev enakosti spolov v vse institucije in organe Skupnosti;
- (d) opravlja raziskave o položaju v zvezi z enakostjo spolov v Evropi;
- (e) vzpostavi in usklajuje Evropsko mrežo za enakost spolov, ki vključuje centre, organe, organizacije in strokovnjake, ki se ukvarjajo z vprašanjem enakosti spolov in z vključevanjem načela enakosti spolov, s čimer podpira in spodbuja raziskave, čim boljše uporabo razpoložljivih sredstev ter spodbuja izmenjavo in razširjanje podatkov;
- (f) pripravlja priložnostna srečanja strokovnjakov v podporo raziskovalnemu delu Inštituta, spodbuja izmenjavo podatkov med raziskovalci in spodbuja vključevanje vidika enakosti spolov v njihove raziskave;
- (g) za povečevanje ozaveščenosti državljanov EU o enakosti spolov skupaj z ustreznimi zainteresiranimi stranmi pripravlja konference, kampanje in srečanja na evropski ravni ter njihove ugotovitve in sklepe predloži Komisiji;
- (h) razširja podatke o pozitivnih zgledih nestereotipnih vlog žensk in moških na različnih življenjskih področjih, predstavlja svoje ugotovitve ter pobude za seznanitev javnosti o takih , zgodbah o uspehu' in pobude za nadgradnjo takih zgodb;
- (i) razvija dialog in sodelovanje z nevladnimi organizacijami in organizacijami za enake možnosti, z univerzami in strokovnjaki, raziskovalnimi centri, socialnimi partnerji ter z njimi povezanimi organizacijami, ki si dejavno prizadevajo za doseganje enakosti na nacionalni in evropski ravni;
- (j) vzpostavlja javnosti dostopne dokumentacijske vire;
- (k) zasebnim in javnim organizacijam daje na voljo podatke o vključevanju načela enakosti spolov; in
- (l) institucijam Skupnosti zagotavlja podatke o enakosti spolov in vključevanju načela enakosti spolov v državah pristopnicah in državah kandidatkah.“

8 Člen 5 navedene uredbe določa:

„Inštitut je pravna oseba. V vseh državah članicah ima kar najširšo pravno in poslovno sposobnost, ki jo pravnim osebam priznava nacionalna zakonodaja. Zlasti lahko pridobiva premično in nepremično premoženje in z njim razpolaga ter je lahko stranka v sodnem postopku.“

9 Člen 14(3) Uredbe št. 1922/2006 določa:

„Brez poseganja v druge vire prihodki Inštituta obsegajo:

(a) subvencijo Skupnosti, vključeno v splošni proračun Evropske unije (postavka za Komisijo);

(b) plačila za opravljene storitve;

[...]“

Litovsko pravo

10 Lietuvos Respublikos darbo kodeksas (zakonik Republike Litve o delovnih razmerjih) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: zakonik o delovnih razmerjih), v členu 75(2) določa:

„Agencija za zagotavljanje začasnega dela mora zagotoviti, da je plačilo delavca, zaposlenega pri njej, za delo, ki ga opravlja za uporabnika, vsaj tolikšno kot plačilo, ki bi ga prejel, če bi uporabnik delavca, zaposlenega pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela, zaposlil na podlagi pogodbe o zaposlitvi za isto delo, razen v primerih, v katerih začasni agencijski delavci, ki imajo z agencijo za zagotavljanje začasnega dela sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas, od agencij za zagotavljanje začasnega dela med posameznimi napotitvami prejemajo plačilo in je stopnja tega plačila med posameznimi napotitvami enaka stopnji plačila, ki ga prejemajo med trajanjem posameznih napotitev. Uporabnik nosi podredno odgovornost za izpolnjevanje obveznosti plačevanja delavca, zaposlenega pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela, za delo, ki ga opravlja za uporabnika, v višini, ki je vsaj tolikšna kot plačilo, ki bi se plačevalo, če bi uporabnik tega delavca zaposlil na podlagi pogodbe o zaposlitvi za isto delovno mesto. Pri izpolnjevanju te obveznosti mora uporabnik v primeru, da to zahteva agencija za zagotavljanje začasnega dela, zagotoviti informacije v zvezi s plačilom, plačanim ustrezni kategoriji delavcev, redno zaposlenih pri uporabniku.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

11 Družba Manpower Lit opravlja storitve zagotavljanja dela delavcev uporabniku. Leta 2012 je pridobila javno naročilo Evropskega inštituta za enakost spolov (EIGE), agencije Unije s sedežem v Vilni (Litva), ki se je nanašalo na storitve zagotavljanja dela delavcev, zaposlenih pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela.

12 V specifikacijah pogodbe, ki sta jo pozneje sklenila družba Manpower Lit in EIGE, je bilo določeno, da se storitve, ki bi jih zadnjenavedeni lahko potreboval, nanašajo na podporo njegovemu osebju, zaposlenemu na podlagi Kadrovskih predpisov, na začasno prevzemanje nalog, ki dopolnjujejo redne naloge in izhajajo iz posebnih projektov, na spoprijemanje z obdobji

povečane delovne obremenitve in na spopadanje s pomanjkanjem osebja na EIGE v primerih odsotnosti. Pojasnjeno je bilo tudi, da bodo delavci, zaposleni pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela, obravnavani kot osebje EIGE, za katero se ne uporabljajo Kadrovski predpisi.

- 13 Nasprotnne stranke v postopku v glavni stvari so z družbo Manpower Lit sklenile pogodbe o zaposlitvi in delale na EIGE kot asistentke oziroma informatik. V teh pogodbah in aneksih k njim je bilo podrobneje določeno, da bodo nasprotnne stranke v postopku v glavni stvari delale za uporabnika, in sicer EIGE, ki jim bo določil enega od svojih zaposlenih kot odgovornega za dajanje navodil v zvezi z opravljanjem dela. V pogodbah je bilo določeno tudi njihovo trajanje, to je do datuma izteka naročila EIGE za delovno mesto, ki ustreza zadevnim nalogam.
- 14 Zaposlitvena razmerja med družbo Manpower Lit in nasprotnimi strankami v postopku v glavni stvari so se končala med aprilom in decembrom 2018. Ker pa so te stranke menile, da so upravičene do zaostalih zneskov plačila, so za prejetje teh zaostalih zneskov začele postopek pri Valstybinės darbo inspekcijos Vilniaus teritorinio skyriaus Darbo ginčų komisija (komisija za delovnopravne spore, pristojna za območje Vilne, pri inšpektoratu za delo, Litva, v nadaljevanju: komisija za delovnopravne spore).
- 15 Ta komisija je menila, da so nasprotnne stranke v postopku v glavni stvari dejansko opravljale naloge članov stalnega osebja EIGE in da bi morali pogoji glede plačila, ki so veljali zanje, ustrezati tistim, ki jih ta inštitut uporablja za svoje pogodbene uslužbenke. Ob upoštevanju člena 75(2) zakonika o delovnih razmerjih je z odločbo z dne 20. junija 2018 ugotovila, da je družba Manpower Lit diskriminirala nasprotnne stranke v postopku v glavni stvari tako, da jim je izplačala nižje plačilo od tistega, ki bi jim ga bilo treba plačati, če bi jih EIGE zaposlil neposredno na podlagi pogodbe o zaposlitvi za isto delovno mesto, in odredila izplačilo zaostalih zneskov plačila za obdobje šestih mesecev v letu 2018.
- 16 Družba Manpower Lit se z odločbo komisije za delovnopravne spore ni strinjala, zato je vložila tožbo pri Vilniaus miesto apylinkės teismas (okrajno sodišče v Vilni, Litva), ki pa jo je to sodišče s sodbo z dne 20. februarja 2019 zavrnilo.
- 17 Navedeno sodišče je v sodbi kot neutemeljeno zavrnilo trditev EIGE, ki je nastopal kot intervenient v postopku, da se zanj določbe Direktive 2008/104 ne uporabljajo.
- 18 Poleg tega je poudarilo, da so nasprotnne stranke v postopku v glavni stvari glede na določila pogodb o zaposlitvi in delo, ki so ga dejansko opravljale, izvajale administrativne naloge, pomagale stalnemu osebju nekaterih oddelkov EIGE in delno opravljale naloge pogodbenih uslužbencev, ki so delali pri tej agenciji Unije. Navedeno sodišče je tako štelo, da je nasprotnne stranke v postopku v glavni stvari za namene člena 75(2) zakonika o delovnih razmerjih mogoče primerjati s temi pogodbenimi uslužbenci.
- 19 V tem okviru je Vilniaus miesto apylinkės teismas (okrajno sodišče v Vilni) pojasnilo, da se delo, ki so ga opravljale nasprotnne stranke v postopku v glavni stvari, in njihove naloge niso posebej razlikovali od dela in nalog EIGE oziroma niso bili tako neznačilni za ta inštitut, da jih ne bi bilo mogoče zaupati uradnikom ali pogodbenim uslužbencem, ki tam redno delajo. V skladu z navedbami tega sodišča dejstvo, da se je ta agencija Unije odločila zaposliti osebje prek agencije za zagotavljanje začasnega dela, in sicer da bi zmanjšala stroške človeških virov ter se izognila daljšim in bolj zapletenim postopkom, ni razlog, ki bi upravičeval, da je plačilo, izplačano nasprotnim strankam v postopku v glavni stvari, znatno nižje od tistega, ki je določeno za pogodbene uslužbenke.

- 20 V teh okoliščinah je navedeno sodišče razsodilo, da je bilo treba za nasprotne stranke v postopku v glavni stvari uporabiti pogoje glede plačila, ki veljajo za pogodbene uslužbence.
- 21 Vilniaus apygardos teismas (regionalno sodišče v Vilni, Litva), pri katerem je družba Manpower Lit vložila pritožbo, je s sodbo z dne 20. junija 2019 to pritožbo zavrnilo in potrdilo prvostopenjsko sodbo.
- 22 Družba Manpower Lit je nato vložila kasacijsko pritožbo pri Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (vrhovno sodišče Litve), ki je predložitveno sodišče.
- 23 Navedeno sodišče pojasnjuje, da se spor, o katerem odloča, v bistvu nanaša na vprašanje, ali se določba o enakem obravnavanju delavcev, zaposlenih pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, ki jo vsebuje člen 5 Direktive 2008/104 in ki je bila prenesena v nacionalno pravo, uporablja za položaj iz postopka v glavni stvari, in sicer ob upoštevanju dejstva, da je uporabnik storitev zagotavljanja dela delavcev, zaposlenih pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, EIGE, ki je agencija Unije.
- 24 V zvezi s tem navedeno sodišče opozarja, da ob upoštevanju nekaterih razlik med jezikovnimi različicami člena 1(2) Direktive 2008/104 natančen pomen pojma „javno podjetje“ in odgovor na vprašanje, ali subjekti, kot je EIGE, spadajo pod ta pojem, nista jasna. Po njegovem mnenju je razlaga te določbe potrebna tudi zato, ker obstaja dvom o tem, za katere pravne subjekte se uporablja merilo „opravljanja gospodarske dejavnosti“, in sicer za uporabnika, za agencijo za zagotavljanje začasnega dela ali za oba.
- 25 Poleg tega se predložitveno sodišče v tem okviru sprašuje o vplivu člena 1(3) Direktive 2008/104, v skladu s katerim lahko države članice določijo, da se ta direktiva ne uporablja za pogodbe o zaposlitvi ali delovna razmerja, sklenjena na podlagi posebnega javnega ali javno podprtega programa poklicnega usposabljanja, vključevanja ali preusposabljanja.
- 26 Nazadnje, navedeno sodišče opozarja na mnenje, ki ga je izrazil EIGE, v skladu s katerim mora sodišče pri uporabi načela enakega obravnavanja iz člena 5(1) Direktive 2008/104 in z njim povezanih določb nacionalnega prava preveriti, ali uporaba Direktive glede nediskriminatornega plačila ni v nasprotju z drugimi pravili prava Unije. Po mnenju EIGE razlaga načela enakega obravnavanja s strani sodišč, ki sta pred tem odločali, in uporaba tega načela za agencijo Unije namreč nista skladni s finančno uredbo Unije, Kadrovskimi predpisi za uradnike Evropske unije ter členoma 335 in 336 PDEU.
- 27 V teh okoliščinah je Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (vrhovno sodišče Litve) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Kakšno vsebino bi bilo treba pripisati pojmu ‚javno podjetje‘ iz člena 1(2) Direktive 2008/104? Ali je treba agencije Evropske unije, tako kot [EIGE], šteti za ‚javna podjetja‘ v smislu Direktive 2008/104?
 2. Za katera subjekta (agencija za zagotavljanje začasnega dela, podjetje uporabnik, vsaj eden od njiju ali morda oba) velja v skladu s členom 1(2) Direktive 2008/104 merilo opravljanja gospodarske dejavnosti? Ali je treba področja delovanja in nalog EIGE, kot so opredeljena v členih 3 in 4 [Uredbe št. 1922/2006], šteti za gospodarske dejavnosti, kot je ta pojem opredeljen (razumljen) v smislu člena 1(2) Direktive 2008/104?

3. Ali je mogoče člen 1(2) in (3) Direktive 2008/104 razlagati tako, da se lahko z njim iz uporabe Direktive izključijo tiste javne in zasebne agencije za zagotavljanje začasnega dela ali podjetja uporabniki, ki niso vključeni v razmerja, navedena v členu 1(3) Direktive, in v gospodarske dejavnosti, omenjene v členu 1(2) Direktive?
4. Ali je treba določbe člena 5(1) Direktive 2008/104, ki se nanašajo na pravice delavcev, zaposlenih pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, do osnovnih delovnih pogojev in pogojev zaposlitve, zlasti v zvezi s plačilom, v celoti uporabljati za agencije [Unije], za katere veljajo posebna delovnopravna pravila Unije ter člena 335 in 336 PDEU?
5. Ali pravo države članice (člen 75 litovskega zakonika o delovnih razmerjih), v skladu s katerim so bile prenesene določbe člena 5(1) Direktive 2008/104 za vsa podjetja, ki uporabljajo delavce, zaposlene pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela (vključno z institucijami EU), krši načelo upravne avtonomije institucije EU, določeno v členih 335 in 336 PDEU, ter pravila, ki urejajo izračun in izplačilo plač ter so določena v Kadrovskih predpisih za uradnike Unije?
6. Ali je mogoče ob upoštevanju dejstva, da vsa delovna mesta (položaji), na katerih EIGE delavce zaposli neposredno, vključujejo naloge, ki jih lahko izvajajo izključno tisti delavci, ki delajo v skladu s Kadrovskimi predpisi za uradnike Unije, za zadevna delovna mesta (položaje) delavcev, zaposlenih pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, šteti, da so ‚ist[a] delovn[a] mest[a]‘ v smislu člena 5(1) Direktive 2008/104?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo, drugo in tretje vprašanje

- 28 Predložitveno sodišče s prvim, drugim in tretjim vprašanjem, ki jih je treba preučiti skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1 Direktive 2008/104 razlagati tako, da to, da agencija za zagotavljanje začasnega dela napoti osebe, ki so z njo sklenile pogodbo o zaposlitvi, na EIGE, da bi tam opravljale delo, spada na področje uporabe te direktive.
- 29 Za odgovor na to vprašanje je treba opozoriti, da se Direktiva 2008/104 na podlagi svojega člena 1(1) uporablja za delavce, ki imajo z agencijo za zagotavljanje začasnega dela sklenjeno pogodbo o zaposlitvi ali delovno razmerje in so napoteni v podjetje uporabnika, kjer začasno delajo pod nadzorom in v skladu z navodili tega podjetja.
- 30 Poleg tega je v členu 1(2) te direktive podrobneje navedeno, da se navedena direktiva uporablja za javna in zasebna podjetja, ki so agencije za zagotavljanje začasnega dela ali podjetja uporabniki, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na to, ali gre za pridobitno ali nepridobitno poslovanje.
- 31 Najprej, ni sporno, da je v obravnavani zadevi družbo Manpower Lit in nasprotne stranke v postopku v glavni stvari mogoče šteti za „agencijo za zagotavljanje začasnega dela“ oziroma za „delavce“ v smislu zgoraj navedenih določb Direktive 2008/104.
- 32 Glede uporabe te direktive v okoliščinah, v katerih je subjekt, ki uporablja delo prek agencij za zagotavljanje začasnega dela, agencija Unije, kot je EIGE, iz besedila člena 1(2) navedene direktive izhaja, da morajo biti za tega uporabnika izpolnjeni trije pogoji v zvezi s tem, in sicer da je zajet s pojmom „javna in zasebna podjetja“, da ustreza „podjetju uporabniku“ in da opravlja „gospodarsko dejavnost“.

- 33 Kar zadeva vprašanje, ali je agencijo Unije, kot je EIGE, mogoče šteti za „podjetje uporabnika“ v smislu člena 1(2) Direktive 2008/104, ki ga je treba preučiti najprej, je treba navesti, da je ta pojem v členu 3(1)(d) te direktive opredeljen tako, da gre za vsako fizično ali pravno osebo, za katero začasno dela delavec, zaposlen pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela, in sicer pod nadzorom in v skladu z navodili te osebe.
- 34 V obravnavani zadevi je iz predložitvene odločbe razvidno, da so nasprotne stranke v postopku v glavni stvari kot delavci, zaposleni pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela, začasno delale za EIGE, in sicer pod njegovim nadzorom in v skladu z njegovimi navodili. Poleg tega, ker člen 5 Uredbe št. 1922/2006 določa, da je EIGE pravna oseba in da ima v vsaki od držav članic najširšo pravno in poslovno sposobnost, ki jo pravnim osebam priznava nacionalna zakonodaja, ga je treba šteti za „pravno osebo“ v smislu člena 3(1)(d) Direktive 2008/104. Zato je EIGE v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, „podjetje uporabnik“ v smislu člena 1(2) te direktive.
- 35 V zvezi s pojmom „javna in zasebna podjetja“ in „gospodarska dejavnost“ v smislu tega člena 1(2) je treba navesti, da ta pojma v Direktivi 2008/104 nista opredeljena ter da za določitev njunega pomena in obsega ni nobene napotitve na pravo držav članic.
- 36 Glede tega je treba opozoriti, da je Sodišče v okviru konkurenčnega prava na eni strani opredelilo pojem „podjetje“ tako, da so z njim zajeti vsi subjekti, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na njihovo pravno obliko in način njihovega financiranja (sodbi z dne 18. junija 1998, Komisija/Italija, C-35/96, EU:C:1998:303, točka 36, in z dne 6. maja 2021, Analisi G. Caracciolo, C-142/20, EU:C:2021:368, točka 55 in navedena sodna praksa). Na drugi strani je razsodilo, da „gospodarska dejavnost“ pomeni vsako dejavnost ponujanja blaga ali storitev na danem trgu (glej sodbi z dne 25. oktobra 2001, Ambulanz Glöckner, C-475/99, EU:C:2001:577, točka 19, in z dne 11. junija 2020, Komisija in Slovaška republika/Dôvera zdravotná poisťovňa, C-262/18 P in C-271/18 P, EU:C:2020:450, točka 29 in navedena sodna praksa).
- 37 Sodišče je zadnjenavedeni preudarek v kontekstu Direktive 2008/104 uporabilo v sodbi z dne 17. novembra 2016, Betriebsrat der Ruhrlandklinik (C-216/15, EU:C:2016:883), saj je iz točke 44 navedene sodbe razvidno, da je treba „gospodarsko dejavnost“ v smislu člena 1(2) te direktive razumeti tako, da se nanaša na vsako dejavnost ponujanja blaga ali storitev na danem trgu.
- 38 V teh okoliščinah je treba za preučitev vprašanja, ali se ta direktiva uporablja, kadar je podjetje uporabnik v smislu člena 1(2) navedene direktive agencija Unije, kot je EIGE, ugotoviti, ali ta agencija opravlja dejavnost ponujanja blaga ali storitev na danem trgu.
- 39 Glede tega iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je za dejavnosti, ki spadajo na področje izvajanja prerogativ javne oblasti, že v osnovi izključeno, da se opredelijo kot gospodarske dejavnosti. Kot gospodarske dejavnosti pa so bile opredeljene storitve, ki se – ne da bi spadale na področje izvrševanja prerogativ javne oblasti – zagotavljajo v javnem interesu, niso pridobitne in konkurirajo storitvam, ki jih ponujajo subjekti s pridobitnim namenom (sodba z dne 6. septembra 2011, Scattolon, C-108/10, EU:C:2011:542, točka 44 in navedena sodna praksa). Dejstvo, da so take storitve manj konkurenčne od primerljivih storitev, ki jih zagotavljajo gospodarski subjekti s pridobitnim namenom, ne more preprečiti, da bi se zadevne dejavnosti štete za gospodarske dejavnosti (glej v tem smislu sodbo z dne 25. oktobra 2001, Ambulanz Glöckner, C-475/99, EU:C:2001:577, točka 21).

- 40 V obravnavani zadevi je treba navesti, da so v skladu s členom 2 Uredbe št. 1922/2006 cilji EIGE prispevati k spodbujanju enakosti med spoloma, k njeni krepitvi, k boju proti diskriminaciji zaradi spola in k ozaveščanju državljanov Unije glede enakosti spolov z zagotavljanjem tehnične pomoči institucijam Unije in organom držav članic.
- 41 Poleg tega so v členu 3(1) te uredbe naštetе naloge EIGE za uresničevanje ciljev iz člena 2 navedene uredbe.
- 42 Najprej je treba ugotoviti, kot sicer ni sporno, da dejavnosti EIGE ne spadajo na področje izvrševanja prerogativ javne oblasti.
- 43 Dalje, glede nekaterih dejavnosti EIGE, naštetih v členu 3(1) Uredbe št. 1922/2006, je treba ugotoviti, da obstajajo trgi, na katerih delujejo komercialna podjetja, ki so v konkurenčnem razmerju z EIGE. Omeniti je treba zbiranje, analizo in razširjanje objektivnih, primerljivih in zanesljivih informacij o enakosti spolov (člen 3(1)(a)), razvoj, analizo, ocenjevanje in razširjanje metodoloških orodij (člen 3(1)(c)), opravljanje raziskav o položaju v zvezi z enakostjo spolov v Evropi (člen 3(1)(d)), pripravljanje konferenc, kampanj in srečanj na evropski ravni (člen 3(1)(g)), vzpostavljanje javnosti dostopnih dokumentacijskih virov (člen 3(1)(j)) ali dajanje na voljo podatkov o vključevanju načela enakosti spolov zasebnim in javnim organizacijam (člen 3(1)(k)).
- 44 Okoliščina, da EIGE pri opravljanju teh dejavnosti nima pridobitnega namena, v skladu z besedilom člena 1(2) Direktive 2008/104 ni upoštevana (glej sodbo z dne 17. novembra 2016, Betriebsrat der Ruhrlandklinik, C-216/15, EU:C:2016:883, točka 46 in navedena sodna praksa). Kot je namreč generalni pravobranilec navedel v točki 70 sklepnih predlogov, je pomembno to, da obstajajo storitve v konkurenci z drugimi podjetji na zadevnih trgih, ki tak pridobitni namen imajo.
- 45 Nazadnje, navesti je treba tudi, da čeprav se na podlagi člena 14(3) Uredbe št. 1922/2006 dejavnosti EIGE financirajo predvsem iz sredstev Unije, njegovi prihodki v skladu z odstavkom 3(b) tega člena 14 zajemajo „plačila za opravljene storitve“, kar potrjuje, da je zakonodajalec Unije predvidel, da EIGE vsaj delno deluje kot akter na trgu. To razlago potrjuje dejstvo, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso bistvena značilnost plačila ta, da pomeni ekonomsko protivrednost zadevne storitve, to je protivrednost, ki je običajno opredeljena med ponudnikom in prejemnikom storitve (sodba z dne 17. marca 2011, Peñarroja Fa, C-372/09 in C-373/09, EU:C:2011:156, točka 37 in navedena sodna praksa).
- 46 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba ugotoviti, da je treba za EIGE šteti, da vsaj delno opravlja dejavnost ponujanja storitev na danem trgu.
- 47 Poleg tega nič ne nakazuje na to, da bi bila agencija Unije, kot je EIGE, kadar agencija za zagotavljanje začasnega dela vanjo napoti pri sebi zaposlene delavce, izključena iz področja uporabe Direktive 2008/104.
- 48 V delu, v katerem besedilo člena 1(2) te direktive vsebuje sklicevanje na „javna in zasebna podjetja“, namreč – kot pravilno trdi litovska vlada – okoliščina, da je bila agencija Unije, kot je EIGE, ustanovljena na podlagi prava Unije, in sicer v obravnavani zadevi na podlagi Uredbe št. 1922/2006, ni upoštevana.

- 49 Nazadnje, glede poizvedovanja predložitvenega sodišča glede člena 1(3) Direktive 2008/104 zadostuje navesti, da se ta določba v obravnavani zadevi ne uporablja.
- 50 Glede na vse zgornje preudarke je treba na prvo, drugo in tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 1 Direktive 2008/104 razlagati tako, da to, da agencija za zagotavljanje začasnega dela napoti osebe, ki so z njo sklenile pogodbo o zaposlitvi, na EIGE, da bi tam opravljale delo, spada na področje uporabe te direktive.

Četrto, peto in šesto vprašanje

- 51 Predložitveno sodišče s četrtem, petim in šestim vprašanjem, ki jih je treba preučiti skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 5(1) Direktive 2008/104 razlagati tako, da se delovno mesto, na katerem delavec, zaposlen pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela, opravlja delo v okviru napotitve na EIGE, lahko šteje za „isto delovno mesto“ v smislu te določbe, in to tudi ob predpostavki, da vsa delovna mesta, na katerih EIGE delavce zaposli neposredno, vključujejo naloge, ki jih lahko opravljajo samo osebe, za katere veljajo Kadrovske predpisi za uradnike Unije, ali pa taka razlaga pomeni kršitev člena 335 PDEU, v katerem je določeno načelo upravne avtonomije institucij Unije, člena 336 PDEU ali teh kadrovskih predpisov.
- 52 Na podlagi člena 5(1), prvi pododstavek, Direktive 2008/104 so osnovni delovni pogoji in pogoji zaposlitve delavcev, zaposlenih pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, v času njihove napotitve v podjetje uporabnika vsaj takšni, kot bi bili pogoji, ki bi se uporabili, če bi jih zadevno podjetje zaposlilo neposredno na isto delovno mesto.
- 53 Glede tega je pojem „osnovni delovni pogoji in pogoji zaposlitve“ v smislu tega člena 5(1), prvi pododstavek, opredeljen v členu 3(1)(f) Direktive 2008/104 ter se nanaša na trajanje delovnega časa, nadurno delo, odmori, počitke, nočno delo, dopust, dela proste dni in plačilo.
- 54 V uvodu je treba opozoriti, da se zadeva v glavni stvari nanaša na spor med družbo Manpower Lit in petimi od njenih nekdanjih zaposlenih, pri čemer je EIGE le intervenient v tem sporu. Poleg tega je iz predložitvene odločbe razvidno, da so nasprotni stranke v postopku v glavni stvari, kot izhaja iz dejanskih ugotovitev Vilniaus miesto apylinkės teismas (okrajno sodišče v Vilni), vsaj delno opravljale naloge pogodbenih uslužbencev, ki delajo na EIGE, tako da je navedeno sodišče menilo, prvič, da jih je mogoče primerjati s temi pogodbenimi uslužbenci in, drugič, da je treba zanje na podlagi člena 75(2) zakonika o delovnih razmerjih, s katerim je bil v litovsko pravo prenesen člen 5(1) Direktive 2008/104, uporabiti pogoje glede plačila, ki se uporabljajo za navedene pogodbene uslužbenke.
- 55 Komisija pa trdi, da v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, načelo enakega obravnavanja, določeno v zadnjenavedeni določbi, zahteva primerjavo delovnih pogojev delavcev, zaposlenih pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, s pogoji, ki se uporabljajo za delavce, ki jih EIGE neposredno zaposli v skladu z nacionalnim pravom. Teh pogojev pa naj ne bi bilo mogoče primerjati s pogoji, ki se uporabljajo za osebje, zaposleno na podlagi Kadrovskih predpisov za uradnike Unije, kot so pogodbeni uslužbenci, ker bi taka razlaga člena 5(1) Direktive 2008/104 pomenila kršitev členov 335 in 336 PDEU ter bi bil z njo nasprotnim strankam v postopku v glavni stvari dejansko podeljen status uradnikov Unije.
- 56 Te teze ni mogoče sprejeti.

- 57 Najprej, v členu 335 PDEU je podrobneje navedeno, da ima Unija v vseh državah članicah kar najširšo pravno in poslovno sposobnost, ki jo pravnim osebam priznava nacionalna zakonodaja. Dejstvo, da se delavcem, zaposlenim pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, zagotavljajo osnovni delovni pogoji in pogoje zaposlitve, ki jih uživa osebje, zaposleno na podlagi Kadrovskih predpisov za uradnike Unije, pa te sposobnosti ne omejuje.
- 58 Dalje, na podlagi člena 336 PDEU zakonodajalec Unije sprejme Kadrovske predpise za uradnike Unije in Pogoje za zaposlitev drugih uslužbencev. Niti v teh kadrovskih predpisih niti v teh pogojih za zaposlitev drugih uslužbencev pa niso urejeni delovni pogoji delavcev, zaposlenih pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, ki jih te napotijo v agencije Unije. Zato ob neobstoju posebne ureditve velja, da se – kadar te agencije Unije uporabljajo delavce, zaposlene pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, na podlagi pogodb, sklenjenih s temi agencijami za zagotavljanje začasnega dela – načelo enakega obravnavanja iz člena 5(1) Direktive 2008/104 v celoti uporablja za te delavce, dokler ti opravljajo naloge v taki agenciji Unije.
- 59 Nazadnje, če uporaba nacionalne zakonodaje, s katero je prenesen ta člen 5(1), pomeni, da je treba primerjati delovne pogoje in pogoje zaposlitve delavcev, zaposlenih pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, s pogoji osebja, zaposlenega na podlagi Kadrovskih predpisov za uradnike Unije, to nikakor ne povzroči, da se tem delavcem, zaposlenim pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, prizna status uradnika.
- 60 Kot je bilo namreč opozorjeno v točkah 52 in 53 te sodbe, člen 5(1) Direktive 2008/104 zahteva zgolj enakost „osnovnih delovnih pogojev in pogojev zaposlitve“ delavcev, zaposlenih pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, pri čemer je ta pojem v členu 3(1)(f) te direktive opredeljen tako, da se v bistvu nanaša na pogoje, določene z zavezujočimi splošnimi določbami, ki veljajo v podjetju uporabniku ter se nanašajo na delovni čas in plačilo. Ne gre torej za to, da se delavci, zaposleni pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, v obdobju napotitve ali pozneje obravnavajo, kot da imajo status stalnega osebja.
- 61 To potrjujejo okoliščine obravnavane zadeve, ker nasprotne stranke v postopku v glavni stvari, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 75 sklepnih predlogov, nikakor ne predlagajo, naj se njihove pogodbe o delu prek agencije za zagotavljanje začasnega dela prekvalificirajo, ampak od družbe Manpower Lit zgolj zahtevajo plačilo zaostalih zneskov plačila, ki naj bi jim bili dolgovani. Zato se ne postavlja nobeno vprašanje glede poseganja bodisi v avtonomijo EIGE bodisi v Kadrovske predpise za uradnike Unije.
- 62 V teh okoliščinah je treba na četrto, peto in šesto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5(1) Direktive 2008/104 razlagati tako, da se delovno mesto, na katerem delavec, zaposlen pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela, opravlja delo v okviru napotitve na EIGE, lahko šteje za „isto delovno mesto“ v smislu te določbe, in to tudi ob predpostavki, da vsa delovna mesta, na katerih EIGE delavce zaposli neposredno, vključujejo naloge, ki jih lahko opravljajo samo osebe, za katere veljajo Kadrovski predpisi za uradnike Unije.

Stroški

- 63 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

- 1. Člen 1 Direktive 2008/104/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o delu prek agencij za zagotavljanje začasnega dela je treba razlagati tako, da to, da agencija za zagotavljanje začasnega dela napoti osebe, ki so z njo sklenile pogodbo o zaposlitvi, na Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE), da bi tam opravljale delo, spada na področje uporabe te direktive.**
- 2. Člen 5(1) Direktive 2008/104 je treba razlagati tako, da se delovno mesto, na katerem delavec, zaposlen pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela, opravlja delo v okviru naloge na Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE), lahko šteje za „isto delovno mesto“ v smislu te določbe, in to tudi ob predpostavki, da vsa delovna mesta, na katerih EIGE delavce zaposli neposredno, vključujejo naloge, ki jih lahko opravljajo samo osebe, za katere veljajo Kadrovske predpisi za uradnike Evropske unije.**

Podpisi